

ULUSLARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI

TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ

“ALDATMA VE TOPLUM”

Araştırma sorusu: “ Hakan Günday’ın ‘Malafa’ adlı yapıtında kuyumcu tezgahının önü ve arkasında yaşanan bireysel ve toplumsal çatışma Kozan, Feyza, Jojo ve Lati, Hayko, Sadri, Gerard, Bayan Jouvét, Maude ve Audrey figürleri üzerinden nasıl aktarılmıştır? ”

Kelime Sayısı: 3982

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	1-2
GELİŞME.....	3-18
1. Kozan Figürünün Yapıttaki Kandırma ve Kandırılma Sorunsalındaki İşlevi	3-6
2. Tezgahtar Figürlerinin Yapıt İçerisindeki Genel İşlevi	6-12
2.1 Feyza Figürü	8-9
2.2 Jojo ve Kati Figürleri	9-10
2.3 Hayko Figürü	10-11
2.4 Sadri Figürü	11-12
3. Turist Figürlerinin Eser İçindeki İşlevi	13
3.1 Gerard Figürü	13-14
3.2 Bayan Jouvett Figürü.....	14-15
3.3 Maude ve Audrey Figürleri	15-16
4. Topaz Jewellery Center ve Tezgah Uzamının ‘‘Aldatma’’ ve ‘‘Aldatılma Olguları ile Bağdaşması	17
SONUÇ	18-19
KAYNAKÇA	20

GİRİŞ

Para olgusu, medeniyetlerin başından beri devletlerin ve milletlerin kullandığı önemli bir çıkar ve güç etkeni olmuştur. Para, günümüz dünyasında da önemli bir güç kaynağıdır. Bu güç kaynağına kolay ve hızlı yoldan ulaşmak isteyen kimi bireyler ise yasal olmayan yollara başvurabilirler.

‘‘Aldatma’’ ve ‘‘aldatılma’’ olgusu dünyada insanlığın başından beri var olmuştur. Bu iki kavram bireylerin sosyokültürel ilişkilerini etkilemiştir. Bireyler kendi çıkar ve hazları nedeniyle diğer bireyleri aldatmaya yönelirken, onlar da aldatılma duygusu nedeniyle kandırma olgusunu gerçekleştirmişlerdir. Böylece kandırma ve kandırılma olguları bir döngü içinde birbirlerini doğurarak devam etmişlerdir. Kısacası, dünyada kandırma veya kandırılma olgusu bir kişi veya gruba özgü değildir, bireyler çıkarları için kandırır ya da kandırılırlar. Aynı uzamda bulunan ve bu kavramı bahsedilen uzam içerisinde yaşatan bireyler, aynı uzamda var olmaya ve kişiliklerini şekillendirmeye çalışan bireyleri de etkileyerek bu bireyleri aldatma olgusuna alıştıırırlar.

Hakan Günday’ın ‘‘*Malafa*’’ [3] adlı eserinde kandırma ve kandırılma olgusu ve bu olgunun bir döngü içinde olması, ana ve yan figürler olan Gerard, Bay Jouvét, Bayan Jouvét, Feyza, Jojo, Kati, Hayko, Sadri, Maude ve Audrey figürleri kimliği ile işlenmiştir. Bir kuyumcu dükkanında birkaç saatte çalışanlar ve turistler arasında geçen olaylar, bu duyguların çatışmasını ortaya koymuştur. Yapıtta, aldatma olgusunu doğal bir olay olarak işlenirken, aldatma olgusu ise Kozan ve tezgahtar figürleri üzerinden işlenmiştir. Aldatılma olgusu ise turist olarak Center’a gelen Bay Jouvét, Bayan Jouvét, Maude ve Audrey üzerinden işlenmiştir. Eser geçişlerle tezgahtar figürlerinin müşterileri ile olan ilişki ve diyaloglarını kısa bir süre içerisinde anlatır. Bu geçişler sürecinde yalan, aldatma ve paragözlük gibi olgular da turistler ve satıcılar kimliğiyle işlenmiştir.

1) Günday Hakan. *Malafa*. Doğan Egmont Yayıncılık, 2015.

Dahası, yine Modern Türk Edebiyatı Döneminde Attila İlhan tarafından yazılmış olan 'Kırmızı Pazar'[2] adlı şiir dilsel olarak 'Malafa' eserindeki gibi halk ve günlük konuşma dilinde yazılmıştır. 'Malafa' romanında 'ahitçik', 'kuyum' ve 'mart' gibi konuşma diline bağlı kelimeler kullanılırken 'Kırmızı Pazar' şiirinde ise 'kız', 'ulan' ve 'cigara' gibi kelimelerin kullanımı tercih edilmiştir. Ayrıca, iki eserde de bir takım yozlaşma figürlerin iç dünyaları üzerinden konu alınmaktadır. 'Kırmızı Pazar' adlı şiirde şiir kişinin problemleri ve yalnız iç dünyasından İstanbul'da yalnız olma ve kadın sorunsalları işlenirken, 'Malafa' adlı eserde ise, figürlerin aldatma doğasını barındıran iç dünyaları üzerinden ana sorunsal olan aldatma ve aldatılma kavramların sürekli bir döngü içinde oluşu sorunsalı işlenmiştir.

Yapıtta konu alan aldatma olgusu, yapıt boyunca 'center' uzamı ve 'tezgahtar' figürleri üzerinden işlenmiştir. Tezgahtar figürleri, 'center' uzamında çalışan ve aldatma olgusunu da bu uzam üzerinde işlemeye yardımcı olan figürlerdir. Yazar, aldatma olgusunun başta tezgahtar figürleri üzerinden işlendiği vurgulamak amacıyla tezgahtar figürlerine yalancılık ve aldatılma özelliğini vermiştir.

Center fiziksel açıdan gösterişli bir kuyumcu dükkânı gibi gözükse de içerisinde dolandırma ve kandırma gibi birçok olay bulundurur. Yazarın bir kuyumcu dükkanını uzam olarak seçişi ve bu uzamı fiziksel olarak gösterişli olarak betimlemesi ise aldatmacaların dıştan gösterişli ama içten aldatici olarak görülüşünü vurgular niteliktedir. Ayrıca Center uzamının eser boyunca çokça vurgulanmış olması ise yine aldatmacaların fiziksel yönden gösterişli ama duygusal açıdan yozlaşmış olma gibi özelliklerini vurgulamaktadır.

2) İlhan Attilâ. Ben Sana Mecburum. Bilgi Yayınevi, 2001.

1. Kozan Figürünün Yapıttaki Kandırma ve Kandırılma Sorunsalındaki İşlevi

“Aldatmak” sözlükte, karşısındakinin dikkatsizliğinden, ilgisizliğinden yararlanarak onun üzerinden kazanç sağlamak olarak tanımlanmıştır. [3] Hakan Günday’ın “Malafa” adlı yapıtında odak figür olan Kozan, kandırma olgusunu günlük hayatına aktarmış, bu kavram ile para kazanan bir figür olarak var edilmiştir. Odak figürün bireylere ve topluma olan uzaklığı da aldatma ve getirisi olan “yalan” kavramıyla yazar tarafından ele alınmıştır.

Yazar tarafından, Kozan figürünün duygusal gelişim ve değişiminde, hayat değerlerinin farklılaşmasında Center uzamı ve çevresinde yaşanan değişimleri, yapmak zorunda olduğu eylemleri ve diğer figürler ile olan iletişim ve ilişkilerini bütünleştirilmiştir. Yapıtın ana konusu olan aldatma, Kozan figürünün yapıt içindeki işlevinin ele alınmasını sağlamıştır. Yazar, kullandığı dış monolog, iç monolog ve geriye dönüş teknikleri ile bu duygusal ve algısal değişim ve farklılığın açıklanmasını sağlamıştır. Kullanılan dış monolog tekniği Kozan figürünün çevresindeki bireyleri ve içinde bulunduğu sosyal yaşamı nasıl algıladığını ve bu yapılar ile ilgili olan düşüncelerini okuyucuya yansıtmıştır. Kozan figürünün diğer karakterler ile kurduğu diyaloglar, bir duruma olan tutumunu ve iç dünyasında yaşadığı düşünce akışı ile sosyal hayattaki tavrının farklılıklarını okuyucuya aktarmıştır. Bu farklılık Kozan’ın diğer bireyleri aldatabilme özelliğini vurgulamıştır. Ayrıca yazar, Kozan figürünün sosyal yapıya kolayca uyum sağlayabilmesi ve kişiliğini istediği şekle sokarak sosyal yapıda kolayca yer edinebilmesi de diyalog tekniğiyle vermiştir. Figürün yapıya kolayca uyum sağlayabilmesi de kandırma olgusunu pekiştirmektedir. Aynı zamanda yapıtta Kozan figürü üzerinden kullanılan geriye dönüş tekniği, Kozan figürünün geçmiş yaşamını ve geçmişte yaptığı işleri ve işi üzerinden kandırdığı insanları okuyucuya aktarmıştır. Bu sayede figürün aldatma olgusu yönündeki tutumu, işi ve çevresindeki bireyler hakkındaki düşünceleri ortaya yazar tarafından koyulmuştur.

Yazar, tezgâhtar figürleri için parayı önemli kılmıştır ayrıca bu uzamda yaşayan bireylerin görünüşe ve lükse önem verdiğini vurgulamıştır, bu sayede tezgâhtarların satışa olan istek ve arzuları ortaya konmuştur. Yazar, bu uzamda var olan bireylerin lüks hayatlarının altında aslında ekonomik ve sosyal anlamdan kötü durumda olduklarını da Kozan figürünü içinde yaşadığı uzam ile bağdaştırarak aktarmıştır. Yazarın ekonomik alanda Kozan'a yüklediği özellikler ise tezgâhtar figürlerinin lükse düşkün hayatları altında yatan yozlaşmış durumlarını açıklar niteliktedir.

“Tezgâhtarlar, hayatlarındaki disiplinsizliği işlerine nadiren yansıtırlar. Bir planları vardır. Ancak planlarının tek kötü yanı kendi hayatlarına dair olmamasıdır. (...) Müşteri gittiğindeyse, hayatta kalırlar. Çünkü tezgâhtar tezgâhız yaşayamaz.” (Günday,49)

Yazarın kullandığı geriye dönüş tekniği, Kozan figürünün geçmişini, şu anki olay, durum ve koşulları nasıl değerlendirdiği ve bu değerlendirmenin nedenlerini okuyucuya aktarmada yardımcı olmuştur. Böylece aldatma olgusunun bireylerde nasıl oluştuğu, geliştiği ve nasıl aktarıldığı vurgulanmıştır. Kozan karakteri için kullanılan iç monolog tekniği figürün duygu ve düşünce durumunu okuyucuya aktarır. Ayrıca, figürün diğer figürler ve sosyal gruplar hakkındaki tutum ve görüşleri de bu teknik sayesinde aktarılır. Kozan figürünün içinde bulunduğu tezgâhtarlık görevi ve günlük sosyal yaşamı içinde olan turist figürleri hakkındaki düşünceleri de bu teknikle okuyucuya aktarılmıştır.

Yazar, Kozan figürü üzerinden diğer tezgâhtar figürlerinin de duygusal değişimini işlemiştir. Kozan figürü, umutsuz ve başta duygusuz bir figür olarak var etmiştir, Kozan figürünün bu duygusuzluk hali ise yazar tarafından aldatmacaya daha yakın oluşunu vurgulamıştır. Yazarın ortaya koyduğu sosyal yaşamın normlarına uyumsuz olarak var edilen bu figürün, kendinden yaşça küçük bir bireye karşı olan hislerinin olması, figürün, bahsedilen sosyal yapıyla ilgisinin olmamasını ve etik kurallara saygı duymamasının altını çizer niteliktedir. Yazar, Kozan figürünün bahsedilen sosyal çevreye uyumsuzluğunu, sosyal yapı tarafından açık bırakılan ya da uygun görülmeyen konuları günlük hayatında yaşaması ile yorumlamıştır.

‘‘Bakın, o kadar farklıyız ki, bir sabah başka bir gezegende uyansak ve oranın yerlileri bizi görse aynı türden olduğumuza bile inanmazlar. Siz insan olduğunuzu iddia ettikçe benim insan olmadığımı düşünürler. Ama inanın bana, öyle bir durumda size değil bana inanırlar. Çünkü hayatımı konuşarak ve ikna ederek kazanıyorum.’’ (Günday,121)

Kozan figürünün eser boyunca duygusal bir değişime girdiği görülmektedir. Yazarın eser içerisinde böyle büyük bir duygusal değişimi okuyucuya aktarması ise aslında kandırılan figürler hakkında da okuyucuya fazladan bilgi vermektedir. Yazar, tezgâhtar figürlerinin çoğunlukla duygusal ve etik yönden zayıf olduğunu belirtmiş olsa da Kozan figüründeki bu duygusal değişim üzerinden tezgâhtarların bütün insani özelliklerini kaybetmiş olmadıkları ve hala bir arayış içinde oldukları gözlemlenmiştir. Yazar Kozan’ın duygusal değişimi ve gelişimi Audrey adlı on dört yaşındaki bir kız hakkındaki etik olmayan, sapkın düşüncelerini mide bulandırıcı bulması ve içinde bulunduğu sosyal yapının onu yargılayacak olmasını anlamasıyla aktarılmıştır. Kozan figürünün

yazar tarafından odak figür olarak seçilmiş olması ise, Kozan figürünün tezgahtar figürlerinden konumunu, hareket, davranış ve düşüncelerini sorgulayan ve yaptıklarının sosyal çevrenin gözündeki durumunu ve yerini gözlemleyebilen tek figür olması ile bağdaştırılmıştır. Yazar, Kozan figürünün duygusal değişim ve gelişimi ile tezgâhtar figürlerinin ahlaki ve sosyal değerlerini vurgulayarak tezgahtar figürlerinin duygusal durumunu okuyucuya aktarmıştır.

2. Tezgahtar Figürlerinin Kozan Figürüne Benzer Yanları

Center uzamında çalışan tezgahtar figürleri Kozan figürü gibi aldatma olgusunu günlük hayatlarına dahil etmiş ve bu sayede para kazanan bireyler olarak tanımlanmıştır. Yazar, figürlerin asıl işi olan tezgahtarlığı ve aldatma kavramını birleştirerek bu kavramı figürlerin hayatının bir parçası haline getirmiştir. Günlük hayatlarında bu kavramla çokça karşılaşan figürler bu kavrama alışır. Bu alışma ise figürleri etikten, sosyal normlardan ve sosyal çevreden uzaklaştırmaktadır. Ayrıca, bu bireylerin varoluş doğasında etikten yoksunluk ise bireylerin diğer bireyler ile olan sosyal etkileşimlerini de negatif yönden etkilemektedir. Bu negatif etkileşim ise yazar tarafından eserde tezgâhtar figürlerinin sağlıklı ve sürekli ilişkilerinin olmamasının vurgulanmasıyla var edilmiştir.

“Satmak bir hastalıktır. Satma hastalığına yakalanmış insanların çalıştırılmasıysa suçtur. Ancak günümüz dünyasında hiçbir yasal düzeneğinde cezası yoktur. Defalarca düşüp defalarca kalkmaktan dizleri kan çanağına dönmüş tezgahtarlar, bolluk ve boşluk içinde yaşar. Hayatlarındaki bütün farklar tek harfliktir. Satmak her şeyi herkese ve saçmalık her şeyi her yere.” (Günday,96)

Yazar, tezgâhtar figürlerini farklı cinsiyet, ırk, sosyal ve etnik gruplardan seçerek aslında ana sorunsal olan kandırma sorunsalının sadece belirli bir grup ya da sosyal çevre içerisinde bulunmayacağını ama genel bir sorun olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, yazarın çeşitli karakter seçimi ise aldatma sorunsalının farklı yanlarını aktarmıştır.

“Tezgahtar olmak için geniş bir hayal, dar bir kişilik gerekir. Her meziyetin bir eziyeti vardır. Geniş hayal deliliğe, dar kişilik görünmezliğe neden olur. İyi tezgâh atmanın bedeli kendini tanıyamamak ve yaralı boğazının çevresine her sabah kravat takmaktır.” (Günday, 108)

Tezgahtar figürleri yazar tarafından ana sorunsal olan aldatma ve aldatılma döngüsünün başlatılmasında ve devam edilmesinde yardımcı olarak tanıtılmıştır. Bu figürlerin döngüyü başlatmasında başta kandırma kavramı ile yakınlık kurma ve bu kavramı hayata geçirmeleri önemli rol oynamıştır. Yazarın günlük hayatta da ekonomi ve alım-satım konularına yatkın olan tezgâhtar figürlerini kandırma kavramına alışkın olarak belirtmiş olması ve bu kavramın günlük hayatta ve dürüstlüğün gerektirdiği bir işte de bulunmuş olması ise aldatma kavramının uzamdaki yerini ve sıklığının altını çizmiştir.

2.1 Feyza Figürü

Yazar, Feyza figürünü Center uzamındaki ahlak ve dürüstlük kavramlarına ve yine aldatma temasına değinerek aktarmıştır. Feyza, sürekli âşık olan ya da sadece olduğunu sanan, Topaz’da çalışan bir tezgahtar olarak var edilmiştir. Feyza’nın sürekli âşık olduğunu zannetmesi ise yazar tarafından sürekli başka insanlara âşık olduğunun vurgusuyla ortaya koyulmuştur. Yazarın bu uzamdaki kadınları sosyal yapıda daha duyarlı ve etik konusunda daha hassas olarak göz önüne aldığı görülmektedir yine de Feyza figürü bir kadın olmasına ve yazarın yapıttaki kadın figürlerini ahlaki anlamda güçlü kılmasına rağmen çok iyi bir tezgahtar olarak bu uzamda var olmuştur.

“Feyza, martların hüküm sürdüğü bir krallıkta kendi kraliçeliğini ilan etmiş bir ahitçiktir. (...) O kadar ince tezgâh atardı ki müşterilerini soktuğu odaya girmeden önce kahkaha atmaya başlar ve ağzını ancak karşılıklarına oturduğu zaman kapatırdı. Sahte mimik tasarrufu yapabilen ender tezgahtarlardandı.” (Günday, 91

Feyza figürünün diğer kadın figürlerinden ayrılışı figürün “âşık olma” durumu ile yine ana sorunsal olan aldatma sorunsalına bağlanmıştır. Bu figürün sadece paraya ulaşma isteğiyle diğer figürlere duyduğu yoğun hisler ise bu uzamda var olmaya çalışan kadın figürünün yazar tarafından duygusuz olarak tanımlanışını aktarmaktadır. Başka bir bakış açısından bakıldığında yazarın aldatma kavramını dişiliğe bağladığı gözlenmiştir. Yazar, Feyza figürü eser boyunca dişiliği ve cinselliği ile bütünleştirmiş ve var etmiştir. Feyza figürü eserde kadının aldatma olgusuyla ahlaki değerlerden uzaklaşmasını ve dişiliği kötü yönde kullanmaya başladığını simgelemektedir. Figürün bu şekilde eserde varoluşu ise aldatma kavramı ile etik ya da ahlak kavramının atışmasını açıklar niteliktedir. Feyza figürünün sosyal yapıdan ve bağlardan kopuşu

aldatma ve para gözlülüğün bireylerin doğasını ve sosyal yapıya karşı olan düşünce, tutum ve davranışlarının değiştirmesine örnek olarak gösterilebilir.

“Feyza’nın hayatındaki tek delik, martlarla olan ilişkiydi. Feyza âşık olurdu. Yılda üç kez (...) âşık olduğu martların istedikleri anda tram çekebilecekleri bir bankamatiğe çok kısa zamanda dönüşürdü. Kendisinden çekilen tramın başka ahçıklere itildiğimi anladığı an ölen feyza, yeni bir aşkla doğardı.” (Günday,91)

2.2 Jojo ve Kati Figürleri

Aldatma ve aldatılma olgusu Jojo ve Kati figürleri üzerinden evlilik kurumuna değinilerek de değerlendirilmiştir. Yazar, evlilik ve aile gibi sosyal yapıda önemli kavramların para ile yozlaşmasını bu iki figür üzerinden aktarmıştır. Ayrıca, yazarın Feyza figürü ve evli olan Jojo figürü arasında kopuk, çıkarıcı ve materyalisttik olarak kurguladığı ilişki, center uzamının ve bu uzamda var olan figürlerin sosyal ve ahlaki anlamda yozlaşmasını aktarmıştır.

“ Ayda bir, Antalya’nın en pahalı lokantasına, oradan en pahalı kulübüne gidilip birlikteliğın devamı çevreye kanıtlanır, geri kalan günlerde de ancak telefonla görüşülürdü. O da telefon faturalarını kimin ödeyeceği hakkında bir görüşme olurdu.” (Günday, 93)

Kati ve Feyza figürlerinin aynı uzam ve konumdaki farklı var edilişleri bu uzam ve konumdaki kadın figürlerinin birbirlerinden farklı karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır. Feyza figürü, dışa dönük, cesur, işinden hoşlanan ve umursamaz bir figür olarak var edilirken, Kati figürü

daha ie dönük, iŖi ile bağları zayıf olan ve ahlaki açıdan daha parlak bir figür olarak var edilmiŖtir. Bu iki figürün birbirleri ile karakteristik olarak atıŖması yazar tarafından Kati figürünün eŖi olan Jojo figürünün Feyza ile olan iliŖkisi ile vurgulanmıŖtır. Bu iki zıt figürün aldatma ve aldatılma döngüsüne olan etkisi ise kadın figürlerinin bu döngüdeki yeri üzerinden aıklanmıŖtır. Yazar, bu iki ‘‘aldatan’’ kadın figürünün ıkarıcı Ŗekilde tanımlamıŖtır. Bu tanımlama sayesinde kadın figürlerinin aldatma ve çıkarıcılık yönleri nedeniyle diğer figürleri aldatmaya baŖlamaları ve döngünün devamını sağlamaları aıklanmıŖtır.

2.3 Hayko Figürü

Hayko, Topaz’ın sahibidir. Yazarın Hayko figürünün bir patron olarak var ediŖi ve center uzamı içerisinde ona insanları yönetecek, Ŗekillendirecek gücü sağlayacak maddi durumu vermesi bu uzamda paranın gücünü ve önemini vurgular niteliktedir. Ayrıca, bu figürün doyumsuz ve maddi ya da manevi açıdan bir sömürücü olarak var edilmiŖ olması, yazarın bu uzamdaki yönetimde ya da gücü sahibi insanların karakteristik özelliklerini aktarmıŖtır. Figürün sadece turistlere değil ama onun için alıŖan diğer tezgahtarlara da karŖı olan sömürücü ve aldatıcı davranıŖları ve yazarın böyle karakteristik özelliklere sahip olan bir figürü yönetici konumuna getiriŖi ise aldatma kavramını diğer bireylere aŖılayan ve döngünün devamlılığını sağlayan bireylerin ağzllğn ve çıkarıcı kiŖiliėini simgeler niteliktedir.

‘‘Sylelediği kelimelerin anlamlarıyla hiçbir ilgisi olmayan ton ve mimikler eŖliėinde Kozan’ı azarlıyordu. En azından azarladığının dŖnlmesini istiyordu. Rolünü o kadar iyi oynuyordu ki Kozan bile rahatsız olmuŖtu (...) Kozan omuzları kertmiŖ, tercüme ediyordu. O artık sadece bir

ağızda. Bir de çift kulak. Jouvett ailesi, bir süredir tanıdıkları ve hoşlandıkları genç martın bu hale geldiğini görünce üzölmüşlerdi.” (Günday, 99)

Hayko figürü ise aldatma ve aldatılma döngüsünde başlama ve sürekliliği sağlamaktadır. Yazarın dominant, baskıcı ve çıkarıcı kişilikli ve elinde yönetici ya da sahip adıyla güç bulunduran bir figürü kullanması bu döngünün devamının ve başlamasının bir nedeni ve tetiklenişi olduğunu vurgular niteliktedir. Hayko figürünün diğere figürleri zorlayarak satış yaptırarak var oluşu bu figürün aldatma ve aldatılma döngüsünü başlatışının altını çizmektedir. Ayrıca, bu figürün çıkarıcı ve paragöz kişiliği ise bu döngünün devamını getirmeye çalışması ve bu yönde üzerinde baskı kurabildiği bireyleri de bu yönde zorlamasını nitelemektedir.

2.4. Sadri Figürü

Sadri figürü, on dokuz yaşındadır ve Topaz ’da çalışmaktadır. Yazarın Sadri figürünü saf, hevesli, Kozan figüründen en çok etkilenen figürlerden biri olarak var edişi bu uzamda yeni çalışmaya başlayan ve daha aldatma sorunsalını tecrübe edememiş bireylerin uzamdan ve uzamda yaşanan olaylardan uzaklığını aktarmaktadır. Yazar birçok kişinin kolay ve rahat işleri öncelediğine de dikkat çekmiştir. Yazar tarafından belirtilen bu bireylerin işlerin iç yüzünden haberdar olmadan bu işlere hayranlık duymaya başlaması, yazar tarafından yine center uzamı üzerinden belirtilmiştir. Bu nedenle hevesle yaklaştıkları işlerin zor ve kötü taraflarını göremezler.

“On dokuz yaşındaki Sadri, hayranlık ve kıskançlıkla büyük tezgahıtar Kozan’a baktı Bir gün onun gibi olacaktı. Yüzlerce tezgahıtar modelinden kendisine Kozan’ın tarzını yakıştıırıyordu.” (Günday,105)

Sadri figürü daha sosyal yaşamdan elini çekmemiş ve aldatma döngüsüne katılmaya başlamamıştır, ama katılması ve aldatma olgusuna alışması center uzamı ve tezgahtar figürleriyle onu daha yatkın kılmıştır. Aynı zamanda, Kozan gibi yazar tarafından deneyimli olarak tanımlanan bir bireyin, deneyimden yoksun figürlere acıması ve onların geleceği hakkında endişe duyusu ise Kozan'ın bu hayattaki memnuniyetsizliğini aktarırken, deneyimsiz bireylerin heyecanlı ve istekli olarak tanımlanışı ise yaptıkları işin dışarıdan nasıl gözüktüğünü aktarmaktadır.

“ Sadri’yi gördü. Bir çocuk, diye düşündü. Ne yapacak burada? Hayatı nasıl geçecek? Kaç yalan söyleyecek? Bir ay kör, bir ay sağır olacak. Bir dükkândan diğerine, bir center’dan diğerine savrulacak. Şanslıysa haftanın altı günü, değilse tamamında çalışacak. Yaşlanacak. Farkında bile olmayacak. Çocuktan geriye hiçbir şey kalmayacak.” (Günday, 115)

Sadri figürünün kolay etkilenen ve kolay ikna olan olarak var olan doğası, bu figürün kolayca kontrol edilebildiğini vurgular. Bu kolay kontrol edilebilme özelliği ise yazar tarafından aldatma ve aldatılma döngüsüne bir figürün kolay ve sorgusuz katılabilmesini vurgulamıştır. Yazar bir döngünün ancak çoğu figürle işleyebileceğini vurgulamıştır. Sadri figürü gibi kolay etkilenen ve deneyimsiz bireylerin uzam içinde var oluş çabası ise çoğunluğa ve o bireyi yönetenlere uyum sağlamaktan geçmektedir. Yazar, Sadri figürünün döngünün içine kapılan ve kendi düşüncelerinden uzak duran, içinde bulunduğu uzamda yaşama mücadelesi veren deneyimsiz ve genç bir birey olarak var etmiştir. Sadri figürünün bu var oluşu ise döngüye katılmak zorunda olan deneyimsiz bireyleri temsil etmektedir.

3. Turist Figürlerinin Eser İçindeki İşlevi

Turist figürleri eserin başında ‘‘kandırılanlar’’ kategorisinde yer alan ve kandırılma durumunu okuyucuya çeşitli figürler aracılığıyla aktarmaya yardımcı olan figürler olarak tanımlanmıştır. Ana konu olan kandırma ve kandırılma durumlarının bir döngü halinde olması ve bu döngüde ‘‘tezgâhın önünde’’ ve ‘‘tezgâhın arkasında’’ bulunanlar olarak tanımlanmış figürlerin değişimi de bu figürler üzerinden aktarılır. Ayrıca, yazarın eserin başında turist figürlerini masum ve kolay kandırılır olarak tanımlamış olması ve bu figürleri ‘‘kandırılanlar’’ kısmına koymuş olması ise bilinçli olarak kandırılan ve sonra kandırma eylemini gerçekleştiren bireylerin genel olarak başta gözüken özelliklerini vurgular niteliktedir.

3.1 Gerard (Bay Jouvet) Figürünün Yapıttaki Kandırma ve Kandırılma Sorunsalındaki İşlevi

Gerard figürü, yapıtta ‘‘tezgâhın önünde kalan’’ yani kandırılan figürlerden biri olarak tanımlanmaktadır. Gerard bir aile babası olmanın ötesinde saf ve kolay kandırılabilen ve ikna edilebilen bir figür olarak var edilmiştir. Bu var oluş içerisinde Gerard figürü başta kandırılan figürleri temsil etmektedir. Eser içerisinde yazar, bu figürün kuşku ya da şüphe duymasından bahsetmemiş böylece Gerard figürünün kolayca heyecanlanan, istekli doğası okuyucuya aktarılmıştır. Bu nedenle onu kolayca aldatabilen Kozan figürü ile iyi etkileşimler içerisinde bulunduğu gözlemlenmiştir. Yazar, Gerard figürü üzerinden insanın kolay kandırılabilmesi ve ikna edilebilmesini tanımlamaktadır. Ayrıca, Gerard figürü ve tezgâhtar figürleri arasındaki iyi ilişki, kanıran ve kandırılan bireylerin çıkar ilişkisini vurgular niteliktedir. Bu ilişkinin çıkar bazlı oluşunun yazar tarafından tanımlanışı ise tezgâhtar figürlerinin iç dünyasında sürekli para ve kandırma kavramlarının vurgulanması üzerinden aktarılmıştır.

Gerard figürü aldatma ve aldatılma döngüsü içerisinde aktif rol oynamakta olarak tanımlanmıştır. Figürün saf, kolay ikna edilen doğası kandıran bireyleri cesaretlendirmekte ve bu sayede döngüyü başlatmaktadır. Yazar, figürü aynı zamanda uzam içerisinde çekingen olarak tanımlanmıştır. Bu özellik ise, tezgâhtar figürlerini yüreklendirir niteliktedir. Ayrıca, sosyal yapıda bir otorite figürü olarak görülen bir baba figürünün bu çekingen ve kolay ikna edilen tavırları ise aldatılan bireylerin de sosyal yapıya ters düşebilecek davranış ve karakteristik özelliklerinin olabileceğinin altını çizmektedir.

3.2 Bayan Jovet Figürünün Yapıttaki İşlevi

Bayan Jovet figürü Gerard figürü gibi hem kanan hem de kandırılabilen bir figür olarak var edilmiştir. Gerard figüründen farklı olarak Bayan Jovet kadınların şaşaa ve gösteriş meraklılığını ve lükse düşkünlüklerini de temsil etmektedir. Yazar, Bayan Jovet figürünün maddi açıdan düşkünlüğünü ise figürün Center uzamına olan düşkünlüğü ve ikna edilebilirliği yanında tezgâhtar figürlerini aldatmaya onaylama yönünde teşvik etmesi yönünden vurgulamıştır. Ayrıca, Bayan Jovet figürü, kadın turistlerin ya da müşterilerin özellikle para konusundaki hassasiyeti ve istekliliklerini yansıtır. Bu figür, tezgâhtarların alıcı kadın figürlere olan ilgisini ve tavırlarını belirtmesi ile var olmuştur ve kadın figürlerin kolay kandırılabilme düşüncesini destekler niteliktedir. Yazar tarafından ortaya koyulan Bayan Jovet figürünün istekli, kolay etkilenen ve ikna edilebilir olarak görülen doğası, tezgâhtar figürleri ile iyi bir iletişim ve ilişki içerisinde bulunması Center uzamında var olmaya çalışan ve aldatılma kavramı ile bağdaştıran kadın figürünü açıklar niteliktedir.

Bayan Jouvett figürü, uzam içerisinde kandırılan bir figür olarak var olmuştur. Bu varoluş içerisinde yazar, figürün ana sorunsal olan döngünün başlamasında ve devam etmesinde rol oynamasını eser içerisinde kandırılma eyleminin çoğunlukla bu figür üzerinden gerçekleştirilmemesiyle vurgulamıştır. Uzamda, Bayan Jouvett gibi alıcı kadın figürleri almaya karar verirken Bay Jouvett gibi baba figürleri ise para ödemektedir. Bu iş bölümünü var eden yazar, alıcı kadın ya da anne figürlerinin döngüyü sağladığı ve parayı veren baba ya da erkek figürlerinin ise döngüyü devam ettirdiğini vurgulamıştır.

3.3. Maude ve Audrey Figürlerinin Eserdeki İşlevi

Yazar, saf ve çocuksu kimlik ile bu uzam ve yapıda varoluşu yan figürler Maude ve Audrey figürleri üzerinden ele almıştır. Bu varoluşun zorluğu ise Kozan ve Audrey figürleri üzerinden işlenmiştir. Kozan figürünün Audrey ve Maude figürleri ile cinsellik bakımından yaklaşması yazarın tezgâhtar figürleri üzerine koyduğu ahlaki değerin derecesini gösterir niteliktedir. Özellikle, tezgâhtar figürlerinin Kozan ve ondan yaşça küçük olan Audrey figürü hakkındaki cinsellik odaklı düşünce ve sanıları bu figürleri ile yazar tarafından eşleştirildikleri sosyal yapıya karşı olan düşüncelerini ve Maude ve Audrey figürlerinin kolayca kandırılabilir olmalarını ve safliklarını vurgulamaktadır. Maude ve Audrey figürlerinin bu uzamda genç kadınlar olarak saf ve çocuksu karakterlerle var olması ise yazarın genç kadınların kandırılması konusunda daha elverişli oluşlarını ve genç kadınların böyle bir uzam ve olay örgüsü içerisindeki potansiyel tutum ve davranışlarını vurgular niteliktedir.

‘‘Kozan, midesinde saplanan zehirli bir bulantıyı karşıladı. On dört yaşında bir ahçığe karşı meteri çağrıştıracak hiçbir duygusu yoktu. Çünkü Kozan istemiyordu. Utandı.’’
(Günday,106)

Kati ve Feyza figürleri yazar tarafından çıkarıcı kadın figürleri olarak tanımlanırken, Maude ve Audrey figürleri ise daha çocuksu ve saf olarak tanımlanmıştır. Bu nedenle yazar, Maude ve Audrey figürlerini başta aldatılan figürler arasına almıştır. Bu figürlerin beraber kullanılışı aldatma ve aldatılma döngüsünün başlamasını sağlamıştır. Bu döngünün başlaması için başta bazı figürlerin kandırılmış olması gerekmektedir. Yazar bu gerekliliği çocuksu ve saf figürler olan ve Kati ve Feyza figürleri ile karakteristik özellik bakımından çatışan audrey ve Maude figürleri ile sağlamıştır. Ayrıca, bu figürler arasında yazarın kurduğu zıtlık, aldatılan ve kandıran bireylerin farklılıklarını ortaya koymuştur

4. Topaz Jewellery Center ve Tezgâh Uzamının ‘‘Aldatma’’ ve ‘‘Aldatılma’’ Olguları ile Bağdaşması

Center uzamı, eserde tezgâhtar figürlerinin çalıştığı ve aldatma olayının gerçekleştiği uzamdır. Bu uzam, tezgâhtarların sosyal yaşamı, iş ve günlük hayatlarını şekillendirdikleri ve kendilerini ahlaki ve sosyal değerlerden soyutladıkları uzamdır. Ayrıca, tezgâhtarlar bu uzamda yaşadıkları ve iyiymiş gibi davrandıkları koşulları zor olan hayatlarına alışır ve aldatma olgusuna ayak uydururlar. Center uzamı, yapı açısından da bakıldığında gizemli, karmaşık ve dışının içinden farklı olduğu bir uzamdır. Bu sayede, uzam yabancıları aldatma eylemine yatkınlığını eserin başından gösterir. Böyle bir uzam seçimiyle de bu uzamda zamanlarını geçiren, tanışan ve sosyalleşene tezgâhtar figürlerinin de uzamın aldatma, dıştan ve içten farklı olma gibi karakteristik özelliklerinin aldığı eser boyunca gözlemlenir. Ayrıca uzamın içinin gösterişli olması da turistlerin, tezgâhtarlar tarafından karşılaştıkları tavır ve hareketleri sembolize eder. Aslında yalancı, soğuk ve sosyallikten kendilerini soyutlamış olan bu bireylerin, uzamın dış yüzeyinin kaba ve gizemli olmasına rağmen içinin konforlu, gösterişli ve lüks olması gibi, turist figürlerine karşı sıcakkanlı, yumuşak ve ikna edici oluşu da tezgâhtar figürlerinin uzama olan benzerliğini vurgular niteliktedir.

‘‘Topaz Jewellery Center evrenin en büyük kuyumcusudur. (...) Topaz’ın penceresi yoktur. Havalandırma sistemi eşsizdir. Bina, var olmayan bir ülkenin büyükelçiliğine benzer. İçine adım atıldığında Türkiye’den çıkılır. Dışarıdan Kabe’ye, içerden ana rahmine benzer. (...) Topaz’a giren birinci deliği, çıkan ikincisini kullanır. Çünkü Topaz’a girmiş olan turistle girecek olan turist karşılaşmamalıdır. Topaz’da çalışansa girip çıkmak için, duvara gömülmüş, görünmez delikten geçer. Topaz Jewellery Center, evrenin en büyük kuyusudur.’’ (Günday, 29)

Tezgâh uzamı, aldatmanın gerçekleştiği ve satışın yapıldığı uzamdır. Bu uzam insanlığı iki kategoriye ayırır: aldatan bireyler ‘‘tezgâhın arkasındakiler’’ yani satıcılar olarak tanımlanırken, aldatılan bireyler ise ‘‘tezgâhın önündekiler’’ yani alıcılar olarak tanımlanır. Bu uzam turist ve tezgahtar arasındaki aldatmaya dayalı ilişkiyi sağlar. Eserdeki gelişmenin ve aldatma olaylarının gerçekleştiği ve aldanın ve aldatan figürlerden bahsedilen bölümün başlığı da ‘‘Tezgâh’’ tır.

‘‘Tezgâh, Tanrı'nın varlığının kanıtı ve Topaz bir ibadethanedir.’’ (Günday,122)

SONUÇ

Aldatma ve aldatılma olgusu Dünya’da uzun zamandır var olan ve toplum tarafından bir güç ve statü kaynağı olarak görülen para kavramına ve bu kavramın bireye getirilerine çaba sarf etmeden ulaşılmasını sağlar. Aldatma kavramının bireylere cazip gelişi ise daha fazla bireyin bu kavrama olan yatkınlığını arttırmaktadır. Ayrıca, eser boyunca aldatan tarafta görülen bireylerin sosyal normlara olan karşı çıkışına da uymayı da yazar tarafından vurgulanmıştır. Böylece, aldatma kavramı ve sosyal normlara uymama ya da saygı göstermeme yazar tarafından birleştirilmiştir.

Aldatma ve aldatılma kavramlarının bir döngü içinde oluşu ise bireylerin çıkarıcı doğaları ve düşkünlükleri üzerinden aktarılmıştır. Tezgahtar figürlerinin para, lüks ve statü için turist figürlerini kandırdığı gözlemlenirken, turist figürlerinin ise bu olguyu hayata geçirmesinde ve döngüyü tamamlamasında lüks ve paradan öte tezgahtar figürlerini iki kere kandırma nedeniyle yaşadıkları zevkten dolayı kandırdıkları gözlemlenmektedir.

Hakan Günday'ın ‘‘Malafa’’ adlı eserinde ana sorunsal olan aldatılma olgusu ve bu kavramın sürekliliği ana ve yan figürler olan Gerard, Bay Jouvét, Bayan Jouvét, Feyza, Jojo, Kati, Hayko, Sadri, Maude ve Audrey üzerinden işlenmiştir. Bu figürlerin sosyal yapının farklı kesimlerinden gelmiş olması, farklı geçmişlerinin olması aldatma ve aldatılma kavramlarının belirli bir sosyal kesimde bulunmadığını, bu döngünün aslında evrensel olduğunu vurgulamaktadır.

‘‘Malafa’’ adlı eserde yazar tarafından çeşitli figürlerin kullanılması, sosyal yapının farklı kesimlerinde olan kandırma ve kandırılma döngüsünü ve bu iki kavramın nasıl bütünleştiğini ve sürekliliklerini vurgulamaktadır. Ayrıca, çeşitli figürlerin ve center uzamının eser boyunca yazar tarafından özellikle vurgulanmış olması ana sorunsalın figürlerin içinde buldukları sosyal çevreyi nasıl yozlaştırdığını ve bu döngünün nasıl sağlamlaştırılıp devamının sağladığını açıklar niteliktedir.

KAYNAKÇA

- İlhan Attilâ. Ben Sana Mecburum. Bilgi Yayınevi, 2001.
- Günday Hakan. *Malafa*. Doğan Egmont Yayıncılık, 2015.
- “Aldatmak Ne Demek?” *Sozce.com*, www.sozce.com/nedir/11163-aldatmak.